

כיתות ג'-ד'

טימחת פורים

משלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים

הקדמה

פורים מזוהה על פי רוב עם תחפושות, השתטות וסיפור המגילה. משלוח מנות ומתנות לאביונים הם מהמנהגים המרכזיים של החג, ומקורם במגילה. מנהגים אלו מאירים את הצדדים החברתיים של החג, ומהווים סמל וקריאה לסולידריות ואחריות חברתית.

מטרות

- 1 היכרות עם מנהג משלוח מנות ומתנות לאביונים כחלק מהותי מחגיגות הפורים.
- 2 תפיסת הערבות ההדדית והאחריות כחלק מסיפור החג.
- 3 התנסות בלמידה בחברותא.

ציוד דרוש

- ← איורי "שליחים" מודפסים כמספר התלמידים.
- ← דפי מקורות (צילום דו צדדי).
- ← כלי כתיבה וציור.

מהלך השיעור

1. פתיחה - חשיבות הנתינה

לקראת העמקה ברעיון של משלוח מנות ומתנות לאביונים, נדון באופנים בהם אנו נותנים ומקבלים, בחשיבות הנתינה מתוך רגישות ותשומת לב.

עבודה אישית נחלק לתלמידים דף עם איורים (נספח א'), וננחה - הוסיפו לאיור ה"שליחים" תוספות שיהפכו את המשלוח לחוויה חיובית. לדוגמה: הוספת הבעות פנים לשליח, כיתוב על החבילה, הוספת בועות דיבור ומחשבה.

שאלות לדיון במליאה

- ❓ אילו משלוחים אתם אוהבים לקבל?
- ❓ כיצד שליח יכול להפוך את המשלוח למשמח יותר? מה יכול לקלקל את המשלוח?
- ❓ איך ההתנהגות והמילים שלנו עוזרים להפוך את הנתינה שלנו ליקרה ומשמעותית למקבל?

2. לימוד בחברותא – משלוח מנות ומתנות לאביונים

נקרא יחד פסוקים מסוף המגילה בהם אסתר ומרדכי קובעים כיצד יש לציין את פורים. (הפסוקים מצורפים כאן לנוחות המורה)

מקורות ללימוד

מגילת אסתר פרק ט', פסוקים כ-כ"ג

כ ויכתב מרדכי, את-הדברים האלה; וישלח ספרים אל כל היהודים, אשר בכל-מדינות המלך אַחַשְׁוֵרֶשׁ הַקְּרוֹבִים, וְהַרְחוֹקִים. **כא** לקים, עליהם להיות עשים את יום ארבעה עשר לחדש אדר, ואת יום-המשה עשר בו: בכל שנה, ושנה. **כב** כימים, אשר-נחו בהם היהודים מאיביהם, והחדש אשר נהפך להם מיגון לשמחה, ומאבל ליום טוב; לעשות אותם, ימי משתה ושמחה, ומשלח מנות איש לרעהו, ומתנות לאביונים. **כג** וקבל, היהודים, את אשר-החלו, לעשות; ואת אשר-כתב מרדכי, אליהם.

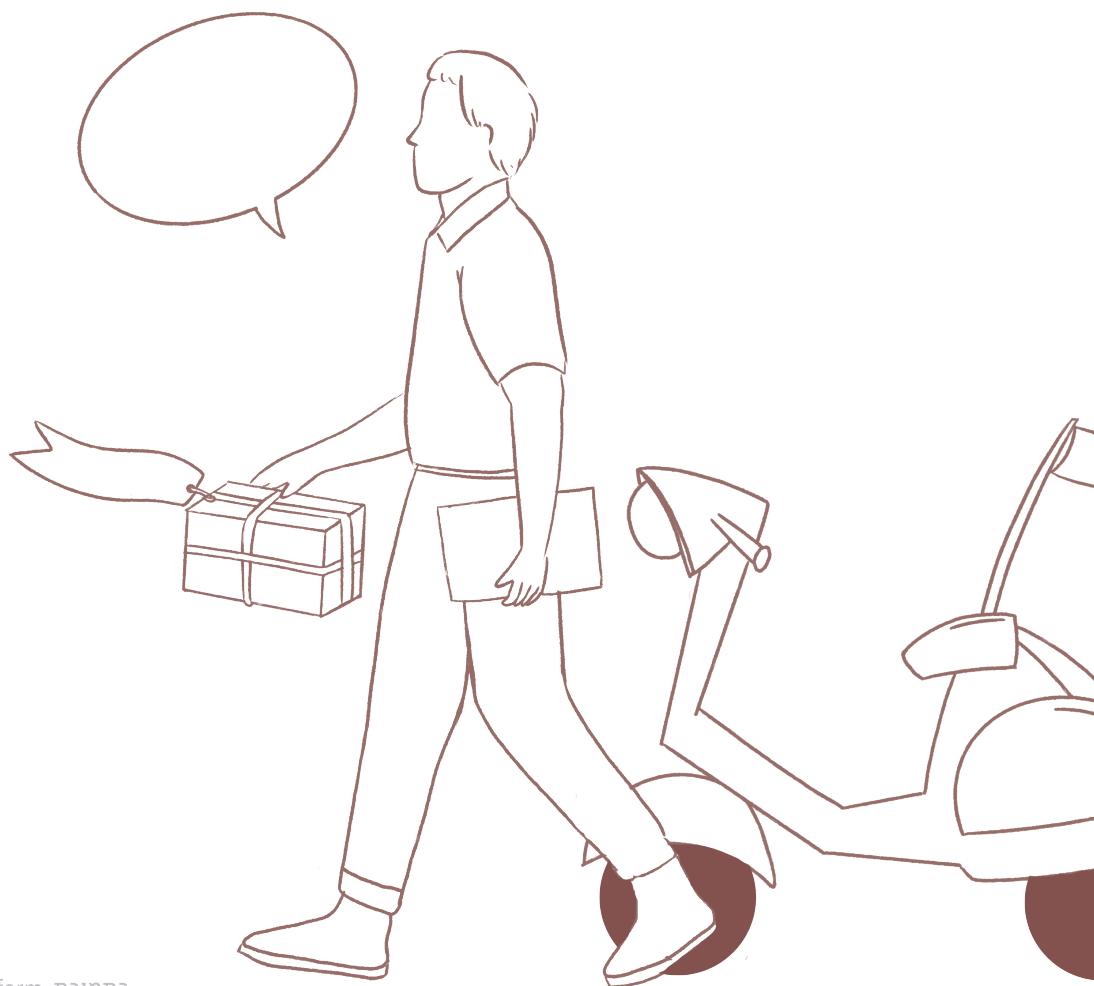
← נתחלק לחברותות וננחה לדון בשאלות בעקבות הקריאה במגילה, וכן לקרוא ולדון במקורות הנוספים (נספח ב').

שיח מסכם (בסיום הלימוד בחברותא): מהו לדעתכם הקשר בין משלוח מנות למתנות לאביונים, ומה הקשר בין שני המנהגים לפורים?

← למיטיבי לכת: קיימו הצבעה ובחנו מהו ההסבר המשכנע יותר למשלוח המנות בעיני התלמידים.

3. פעילות סיכום

← ננחה את התלמידים לקרוא אודות יוזמות שונות למשלוחי מנות, לענות על השאלות, ולהציע יוזמה שהכיתה יכולה לקחת בה חלק לקראת החג (נספח ג').

מקורות ללימוד

מגיזת אסתך פרק ט', פסוקים כ-כ"ג

כ ויכתב מרדכי, את-הדברים האלה; וישלח ספרים אל כל היהודים, אשר בכל-מדינות המלך אחשוורוש הקרובים, והרחוקים. **כא** לקים, עליהם להיות עשים את יום ארבעה עשר לחדש אדר, ואת יום-חמשה עשר בו: בכל שנה, ושנה. **כב** כימים, אשר-נחו בהם היהודים מאיביהם, וחדש אשר נהפך להם מגון לשמחה, ומאכל ליום טוב; לעשות אותם, ימי משתה ושמחה, ומשלח מנות איש לרעהו, ומתנות לאבינים. **כג** וקבל, היהודים, את אשר-החלו, לעשות; ואת אשר-כתב מרדכי, אליהם.

שאלות לדיון

- איזו תחושה אמורה להתעורר במי שמקיים את המנהגים המוצעים המגילה? ?
- היהודים מתוארים כ-'קרובים ורחוקים', וגם כמי שצריכים לנוח מהמאבק באויב. כיצד משלוח מנות ומתנות לאביונים קשורים לתיאורים אלו? ?

רמב"ם הלכות מגילה וחנוכה, פרק ב הלכה יז

מוטב לאדם להרבות במתנות אביונים מלהרבות בסעדתו ובשלוח מנות לרעיו. שאין שם שמחה גדולה ומפארה אלא [יותר מ...] לשמח לב עניים ויתומים ואלמנות וגרים.

שאלות לדיון

- מהי מצוות החג החשובה ביותר לדעת הרמב"ם? מדוע זו המצווה החשובה ביותר לדעתו? ?
- מהי מטרת המצווה? ?
- מדוע לחגוג כך את פורים? ?

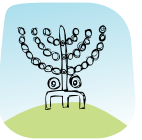
ראובן לוין חבר קיבוץ בית-השיטה

לוין סבר שמשלוח מנות הוא מנהג שנולד בקהילות יהודיות בגולה [בחוץ לארץ] שנדרשו להגן על עצמן [כשאינן צבא, וכשאנחנו לא חיים במדינה עצמאית]. המנהג היה דרך לבטא את האחריות של היהודים זה לזה ואת הקשר ביניהם: "החובה הראשונה [החובה הכי חשובה בפורים] - מתנות איש לרעהו: היסוד הראשון למלחמת הגנה בגולה: אחוות לוחמים [כולם דואגים ושומרים זה על זה] ולא רווחים פרטיים. כל אחד אחראי לשני, אם אחד יפול, משפחתו בטוחה, כולם אחים ורעים..."

שאלות לדין

- 2 לוי קושר בין מאמץ היהודים להחזיק מעמד בקהילות קטנות לבין משלוחי המנות. כיצד משלוח המנות עוזר להתגבר על הסכנה?
- 2 האם משלוחי המנות חשובים רק לחברה שנמצאת בסכנה?
- 2 למה כדאי לחלק משלוחי מנות ומתנות לאביונים במדינת ישראל כיום?
- 2 חישובו על סביבתכם הקרובה והרחוקה. למי היה ממליץ הרמב"ם לשלוח משלוח מנות השנה, כך שיבטא את ייעודו? למי היה ראובן לוין שולח? מדוע? האם הם היו מעדיפים משלוח מנות או מתנות לאביונים? מה חשוב יותר לדעתכם?

הצעות ליוזמות

כיצד משלוח מנות יכול להפוך לפעולה חברתית?

יש מי שמשלבים כבר שנים רבות בין משלוחי המנות לבין היכולת לסייע באמצעותם למטרות חברתיות חשובות. אלה ארגונים שהבינו, כי רבים מאיתנו רוכשים משלוחי מנות מוכנים מראש ולכן הם מציעים לנו לחבר את הקנייה עם עזרה לנזקקים – מה שהופך אותם למשלוחי מנות טובים וחיוביים.

למשל, חברת מיה תעשיות מזון תורמת את כל המרכיבים במשלוחי המנות של עמותת "חיים לאלון". העמותה מנסה לקדם טיפולים מאריכי חיים לאלון, החולה במחלת דושן, להעלות את המודעות למחלת הדושן ולהוביל מחקר, פיתוח ומציאת תרופה בשבילו ובשביל שאר חולי דושן בארץ ובעולם. כמובן, כל ההכנסות יעברו כתרומה לעמותה. את משלוחי המנות של העמותה מכינים המתנדבים המסורים שלה.

יוזמה נוספת היא של ארגון אלאור שמטפל באנשים עם מוגבלויות ברחבי הארץ. דיירי כפר בני ציון של אלאור, אנשים עם מוגבלות שכלית-התפתחותית ארזו ביחד עם תלמידים וחיילים שנרתמו למשימה מעל 1,500 משלוחי מנות, שיימכרו בחנות של הכפר בראש העין וכל הרווחים מהם יתרמו למען הדיירים. 120 משלוחים יתרמו למען חיילים ולמען משפחות נזקקות שלא יוכלו להרשות לעצמם לקנות משלוחי מנות לכל המשפחה.

רקפת פרא מתוך האתר 'תוכן חיובי'

שאלות לדיון

- אילו מטרות משרתים משלוחי המנות הללו? ?
- מדוע משלבים משלוח מנות עם מתנות לאביונים? ?
- מה היו אומרים הרמב"ם וראובן לוי על היוזמות הללו? ?

משימה קבוצתית

← למי הכיתה שלכם/ן יכולה לשלוח משלוח מנות? האם תוכלו להפוך את היוזמה שלכם/ן למיזם שהוא גם 'מתנות לאביונים'? נסו לארגן חלוקה כבר בפורים הקרוב.